

A veszprémi lakosság kultúra iránti kereslete és a kínálattal való elégedettsége

Tanulmányunk célja annak feltérképezése, hogy a veszprémi lakosság mennyire tartja fontosnak a kulturális kínálatot, a sporthoz, pihenéshez valamint a szórakozáshoz képest, továbbá mennyire elégedett e szabadidős szolgáltatásokkal, illetve milyen gyakran veszi ezeket igénybe. A kutatás mindezeket az alábbi potenciális magyarázó változók függvényében vizsgálja: a lakóhely elhelyezkedése a városon belül, a háztartások havi nettó jövedelme, az eltartott gyermekek száma, a legmagasabb iskolai végzettség, illetve a munkakör.

A kulturális rendezvények országos, illetve a Balaton térségre vonatkozó statisztikáinak bemutatása után a tanulmány áttér a KRAFT projekt ismertetésére, mivel a tanulmányban a e projekt keretében 2017-ben végzett kérdőíves felmérésből keletkezett 1200 fős veszprémi reprezentatív minta kerül elemzésre. A kutatás módszerét leíró statisztikák és kapcsolatvizsgálatok képezik.

Legérdekesebb megállapításunk szerint, minél magasabb jövedelemmel rendelkeznek a lakosok, annál inkább elégedettek a kulturális kínálattal, illetve minél inkább magasabb az iskolai végzettségük, annál gyakrabban látogatnak kulturális eseményeket.

Kulcsszavak: kultúra; elégedettség; Veszprém; KRAFT; helyi lakosság kérdőíves felmérése

Bevezetés

A tanulmány tárgyát képező kulturális identitást a térségek eltérő fejlődési útjait magyarázó belső tényezők közé sorolják, olyan egyéb tényezők mellett, mint a helyi aktivitás, belső erőforrások, közösségi tudat (regionalizmus), együttműködési hajlandóság, helyi vállalkozói szektor erőssége, humán erőforrások, gazdasági bázis és szerkezet, környezeti tényezők, térszerkezet – településhálózat, infrastruktúra, társadalmi kapcsolatok (Lengyel, Rechnitzer 2004, Kocziszky 2008). A térség belső adottságain alapuló fejlődés amely a helyi lakosság elköteleződésével valósul meg – legfontosabb tényezői a humán tőke, a tudás országon belüli, illetve országok közötti áramlása és a helyi sajátosságokra való koncentráció (Lóránd 2009).

E kontextusban vizsgálva a kulturális identitást elsősorban a helyi identitás/helyidentitás részeként értelmezzük, ahol magát a fogalmat a helyiek magatartása (pl. kulturális fogyasztása) kapcsán mutatjuk be. PISKÓTI szerint a helyi identitás a helyiek magatartásának, a városképnek, a város teljesítményének és tudatos kommunikációjának összességéeként jön létre. Ennek két dimenziója a lakosok belső identitása, valamint a külső identitás, mely a település vonzerejét, egyediségét jelenti (PISKÓTI, 2012).

A tanulmány témája érinti a kulturális turizmus fogalomkörét is, mely legátfogóbb megközelítésében olyan – az egyediséget, a fenntarthatóságot és a marketingszemlélet fontosságát szem előtt tartó – turisztikai termék, amelynek központi eleme a turista legszélesebben értelmezett intellektuális igényeit kielégítő vonzerő. A kulturális turizmust szűkebb értelemben a „magas kultúrával”, illetve annak fogyasztásával azonosítják, azaz leginkább a műemlékek és örökség helyszínek felkeresése, a fesztiválokra való részvétel, a kiállítás-, múzeum-, színház- vagy koncertlátogatás és a tanulmányút vagy a zárandoklat sorolható ide.

A szerzők többsége tágitja ezt a megközelítést és azt hangsúlyozza, hogy a kulturális turizmusban egyrészt a tömegkultúra is szerepet játszhat, másrészt pedig egyre kevésbé lehet egy-egy eseményt vagy létesítményt szigorúan az egyik vagy a másik kategóriába sorolni (RÁTZ, MICHALKÓ 2005). A kulturális kínálat helyszínei sok esetben maguk a városok, ahol a napi látogatókon és vendégéjszakákat generáló turistákon kívül döntő mértékben jelennek meg fogyasztóként a helyi lakosok.

Veszprém része lett a Balaton régiónak!

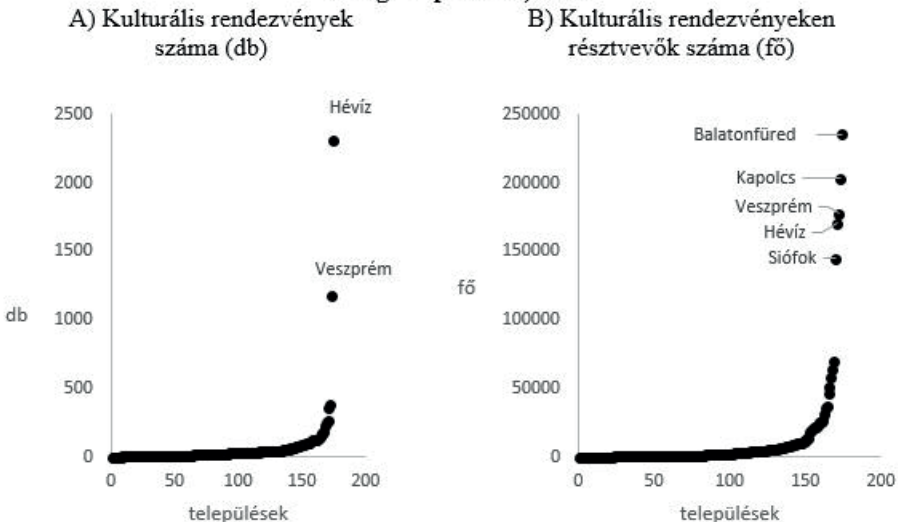
Veszprém a legutóbbi (2016. december 15-i) jogszabály-módosítás során bekerült a Balaton kiemelt turisztikai fejlesztési térségbe, amely 174 települést foglal magába (429/2016 Kormányrendelet a turisztikai térségek és a kiemelt turisztikai fejlesztési térségek meghatározásáról). E térség településeire vonatkozóan a Központi Statisztikai Hivatalnál (KSH) elérhető a kulturális rendezvények száma, illetve az ezeken résztvevők száma.

Veszprém fekvése, történelmi múltja, jelenlegi kulturális kínálat, infrastruktúrája és természeti adottságai kiemelkedőek. A Veszprémvölgy rekonstrukciója, a Hangvilla megépítése, a Vár

kulturális tartalommal való megtöltése, az Állatkert fejlesztése néhány példa arra, hogyan gondolkodik Veszprém a kulturális alapú városfejlesztésről (Lőrincz 2017). Veszprém és a Balaton térség 2023-ban Európa Kulturális Fővárosa (EKF) lesz, mely program a nemzetközi ismertség és imázs növelése mellett több kulturális célú fejlesztést is takar. Köztudott, hogy az EKF pályázatok sikere többek között azon is múlik, hogy a térségen belül mennyire széles rétegeket tudnak megszólítani a tervezett programok, fejlesztések. Számos sikeres pályázat példája mutatja, hogy az EKF kezdeményezések miként tudják a kultúra különböző megnyilvánulásait, a kulturális kínálatot - a tradicionálisan kultúradelvelő célcsoportokon túl - más szegmensek, demográfiai rétegek számára is vonzóvá tenni (Raffay, Lőrincz 2018).

A tanulmány írásakor 2017-re vonatkozóan érhetők el a legfrissebb településstatisztikai adatok, melyek alapján Veszprémet nevezhetjük e térség kulturális fővárosának, mivel mind a rendezvények számát, mind az ezeken résztvevők számát tekintve a kiugró toplista első három helyezése között van (1. ábra).

1. ábra: Kulturális rendezvények (db, fő) a Balaton kiemelt turisztikai fejlesztési térség településein, 2017

Forrás: saját szerkesztés KSH 2019 alapján.

A 2017-ben rendezett kulturális rendezvények száma két településen kiugróan magas volt: Hévízen 2 314, Veszprémben 1 174 rendezvényt szerveztek (1.A ábra). A 2017-es rendezvényeken résztvevők száma esetében a Balaton kiemelt turisztikai fejlesztési térségben öt település különült el látványosan az élen (1.B ábra). A KSH adatok alapján Balatonfüreden vettek részt a legtöbben kulturális eseményen (kb. 235 ezer fő), majd ezt követi Kaposcs (kb. 203 ezer fő), Veszprém (kb. 178 ezer fő), Hévíz (kb. 170 ezer fő) és Siófok (kb. 145 ezer fő). A többi település kulturális rendezvényein 71 000 főnél kevesebb résztvevő volt. Amennyiben a vizsgált térségen belül megkülönböztetjük a Balaton-parttal rendelkező településeket, úgy megállapítható, hogy e települések

esetében szignifikánsan több a kulturális rendezvényeken résztvevők száma (Banász, Biermann 2019).

A kutatás célja annak feltárása, hogy a veszprémi lakosság körében milyen a szabadidős tevékenységek – azon belül kiemelten a kulturális tevékenységek – fontossága, az azok iránti kereslet. A tanulmány vizsgálja azt is, hogy a helyi lakosság mennyire elégedett a szabadidős kínálattal, valamint a kulturális lehetőségekhez, a veszprémi meglévő kulturális kínálathoz képest hogyan ítéli meg a sport, a pihenés, illetve a szórakozási lehetőségeket.

További kutatási kérdés, hogy a szabadidős szolgáltatások – azon belül kifejezetten a kulturális kínálat – igénybe vételét mennyire befolyásolják olyan tényezők, mint

1. táblázat: A hazai kulturális intézmények és rendezvények száma, 2003, 2017

A százezer lakosra jutó kulturális...							
...intézmények száma				...rendezvények száma			
mutató	2003	2017	%	mutató	2003	2017	%
összesen	101,5	111,3	110	összesen	5 637	7 172	127
Intézmény típusa szerint							
mozi	5,7	4,2	74	mozielőadás	4 363	4 824	111
könyvtár	50,4	39,4	78				
múzeum	7,8	6,9	88	múzeumi kiállítás	27	44	163
közművelődés	37	57,6	156	közművelődés	1 115	1 973	177
színház	0,5	1,7	340	színházelőadás	133	330	248
Régiók szerint							
Budapest	78,5	47,3	60	Budapest	13 930	14 781	106
Pest	64,2	47,4	74	Nyugat-Dunántúl	7 166	8 413	117
Dél-Alföld	90,2	91,9	102	Dél-Alföld	4 366	5 661	130
Nyugat-Dunántúl	167,3	184,9	111	Észak-Magyarország	3 866	5 560	144
Észak-Alföld	76,3	89,7	118	Észak-Alföld	3 423	5 137	150
Közép-Dunántúl	108,1	135,5	125	Dél-Dunántúl	4 207	6 731	160
Dél-Dunántúl	157,5	213,4	135	Pest	1 095	1 778	162
Észak-Magyarország	106,6	163,2	153	Közép-Dunántúl	4 005	6 523	163

Megjegyzés: a %-os arány 2017/2013 viszonylatában értendő.

Forrás: saját szerkesztés KSH 2018 adatai alapján.

- a lakóhely elhelyezkedése a városban belül,
- a háztartások havi nettó jövedelme,
- az eltartott gyermekek száma,
- a legmagasabb iskolai végzettség, illetve
- a munkakör.

A tanulmányban a „kultúra”, a „sport”, a „pihenés” és a „szórakozás” fogalmak alatt a továbbiakban a következők értendők:

- kultúra: kulturális intézmények (pl. koncertterem, színház, múzeum, könyvtár)
- sport: sportlétesítmények, sportrendezvények
- pihenés: szabadidő eltöltése (pl. parkok, kirándulóhely, játszótér)
- szórakozás: szórakozási lehetőségek (pl. vízdámpark, szórakozóhely)

A hazai kulturális ellátottságra vonatkozó statisztikák (KSH 2018) között 2003-tól 2017-ig elérhető éves adatok a százezer lakosra jutó kulturális intézmények, valamint rendezvények számáról. A két szélső év (2003 és 2017) statisztikáit összehasonlítva megvizsgáljuk, hogy 2003-ról 2017-re az adott kulturális mutatószám mennyi százalékkára változott (1. táblázat).

2003-ról 2017-re országos szinten mind a kulturális intézmények száma emelkedett (10%-kal), mind a kulturális rendezvények száma (27%-kal). Az 1. táblázat ezt csoportosítja egyrészt az intézmény típusa, másrészt régió szerint.

A kulturális intézmények közül leginkább a mozik száma csökkent 2003-ról 2017-re (26%-kal), leginkább pedig a színházak száma nőtt (240%-kal). Csökkenés tapasztalható továbbá a könyvtárak számában (22%-kal), a múzeumok száma (12%-kal), viszont emelkedés a közművelődési intézmények számában (56%-kal). Amennyiben régiók szerint vizsgáljuk a kulturális intézményeket, Budapesten csökkent leginkább a számuk (40%-kal), és Észak-Magyarországon nőtt leginkább (53%-kal).

A kulturális intézményekről áttérve a kulturális rendezvényekre, az 1. táblázatban az látható, hogy ezek száma minden intézménytípusban, illetve minden régióban emelkedett.

Jelen publikáció a továbbiakban a következő felépítést követi: először bemutatja a KRAFT projektet, amelynek keretében a tanulmány alapjául szolgáló kérdőíves felmérés történt. Ezt követően áttér a kvantitatív kutatási modell és az eredmények (leíró statisztikák, kapcsolatvizgá-

latok) ismertetésére. Végül a publikáció összefoglalja a megállapításokat, és megfogalmazza a következtetéseket. A javaslatok között – az EKF pályázattal összefüggésben – a társadalmi-gazdasági nézőpontú településfejlesztés szerepel.

A KRAFT koncepció és a KRAFT-index

A kreatív város – fenntartható vidék (KRAFT) új innovatív regionális fejlesztési gondolkodásmód, amely arra épít, hogy egy régió fejlesztéseinek, beruházásainak sikere döntő mértékben a térség gazdasági és társadalmi szereplőinek hatékony együttműködésétől függ. Az így létrejövő integratív szemlélet a jövő sikerének, valamint a társadalmi-gazdasági és ökológiai fenntarthatóság együttes megteremtésének a kulcsa (Miszlivetz, Jensen 2015, Szabó 2017).

A KRAFT koncepció a fenntartható fejlődést az ökológiai, a gazdasági és a társadalmi fenntarthatóság egyidejű harmóniájaként értelmezi. A koncepció új eleme az ún. „lágy elemek” előtérbe állítása és mérése, mint pl. a kreativitás, innovációs képesség, új tudás létrehozása, a tudásátadás, a bizalom, az együttműködési készség, stb. (Gaál 2017)

Számos mutatószámrendszer/index ismert a szakirodalomban és a felhasználói gyakorlatban a különböző részterületek mérésére, és ennek alapján összehasonlítások megtételére. A KRAFT-index egy olyan komplex mutatószámrendszer, amely együttesen jelzi a városok és vonzáskörzetük, városfűzerek, régiók (akár országhatárokon túlnyúlóan is) fejlődési tendenciáit, hálózatosodásukat, fontosabb szereplőik együttműködési készségét és kapacitását, kreativitási potenciálját és a szereplők szinergiáiból fakadó lehetőségeket. A KRAFT koncepció három fontos potenciálra épít az eddigi kutatásaink alapján:

Kreativitás és innovációs potenciál, amely a megszokott gondolkodást túlhaladva, a „dobozból kilépve”, az új ötletek, új megoldások révén biztosítja a fejlődést.

Kapcsolati tőke, hálózati potenciál, amely a fejlesztésekhez szükséges együttműködések bázisát képezi.

Fenntarthatósági potenciál, amely a fejlesztések társadalmi, gazdasági és környezetvédelmi fenntarthatóságát garantálja.

E három potenciált a következő kulesterületen azonosított mutatókkal mérik: gazdaság, kormányzás, társadalmi vitalitás, egészség, kultúra, hálózatosodás, természetes és épített környezet, oktatás és tanulás. A KRAFT-index megalkotása érdekében – pilot településként – Veszprémet választotta a Felsőbbfokú Tanulmányok Intézete (Kőszeg) keretein belül működő KRAFT Központ, így a „soft indikátorok” alapjául szolgáló lakossági kérdőív is itt került kitöltésre.

Adatok, kutatási modell és módszer

A tanulmányhoz felhasznált adatok primer forrásból származnak, nevezetesen a KRAFT kérdőívekből. Ezek kitöltésére 2017 őszén került sor a veszprémi lakosság körében, kérdezőbiztos segítségével. A megkérdezettek a Veszprémben állandó vagy ideiglenes lakással rendelkező 16 éven felüliek voltak. Az 1200 fős minta reprezentatív volt mind a veszprémi városrészek, mind a nemek, mind kor tekintetében. A kérdőívek terjedelme papír alapon 18 oldalt tett ki. Ebből azokra a kérdésekre adott válaszokat vizsgáljuk, amelyek a szabadidős tevékenységen belül a kultúrához köthetők, illetve összehasonlításként figyelembe vesszük a sporthoz, pihenéshez, valamint szórakozáshoz kapcsolódó kérdéseket is.

A kutatás célja a kérdőívben szereplő kérdések közül a kutatási modellben (a 2. ábrán) feltüntetett 3 magyarázandó változó kategória és 5 potenciális magyarázó változó közti kapcsolatok feltárása.

A 3 magyarázandó változónak tekinthető változócsoporthoz a Veszprémben élő helyi lakosság véleménye arról, hogy a veszprémi szabadidős kínálat négy - nevezetesen a sport, a pihenés, a szórakozás és a kultúra - területén kínált szolgáltatásokat egyrészt mennyire tartják fontosnak (6-9. kérdések), másrészt mennyire elégedettek ezekkel a szolgáltatásokkal (10-13. kérdések), harmadrészt milyen gyakran veszik ezeket igénybe (14-17. kérdések).

Az 5 indikátor, amely feltételezésünk szerint potenciális magyarázó változó lehet: a kérdőívet kitöltő lakhelye (városrész) a városban belül (1. kérdés), háztartásának havi nettó jövedelme (2. kérdés), eltartott gyermekek száma (3. kérdés), legmagasabb iskolai végzettsége (4. kérdés) és munkaköre (5. kérdés).

A minta elemszáma minden egyes vizsgálati kérdés esetén 1200 fős, kivéve a munkakörhöz kapcsolódó kérdések esetében, ahol a megkérdezettek közül sokan nem válaszoltak, így összességében itt 787 fős minta vizsgálható. Az elemzések 95 %-os megbízhatósági szinten kerültek elvégzésre.

A kutatás módszerét kapcsolatvizsgálatok képezték mind az 5 magyarázó és 12 magyarázandó változó között, ami összesen $5 \cdot 12 = 60$ kapcsolatvizsgálatot jelent. Bár a kapcsolatvizsgálatok nem alkalmasak a kauzalitás megállapítására, logikailag – kizárásos alapon – kerültek a kérdések besorolásra a magyarázó, illetve magyarázandó változók közé.

Bár különböző mérési skálán mérhetők az egyes változók, először mindegyik kérdést névleges skálán értelmezve a köztük lévő asszociációs kapcsolatok erősségét mérő Cramer mutatók kerültek lekérdézésre, amely a 0 és 1 közti intervallumban mozog. Mivel ez csak pozitív értéket vehet fel, nem értelmezhető a kapcsolat iránya. Ezt követően a sorrendi skálán mérhető kérdések közti rangkorrelációs kapcsolatok kerülnek elemzésre. (Az adott kérdésre nem válaszolók ez időre ignorálásra kerülnek a vizsgálatból.) Ennek mérésére a Spearman-féle rangkorrelációs együtthatót (Rho) használjuk, amely -1 és 1 közti intervallumban vehet fel értéket, így előjele a kapcsolat pozitív vagy negatív voltát is megadja.

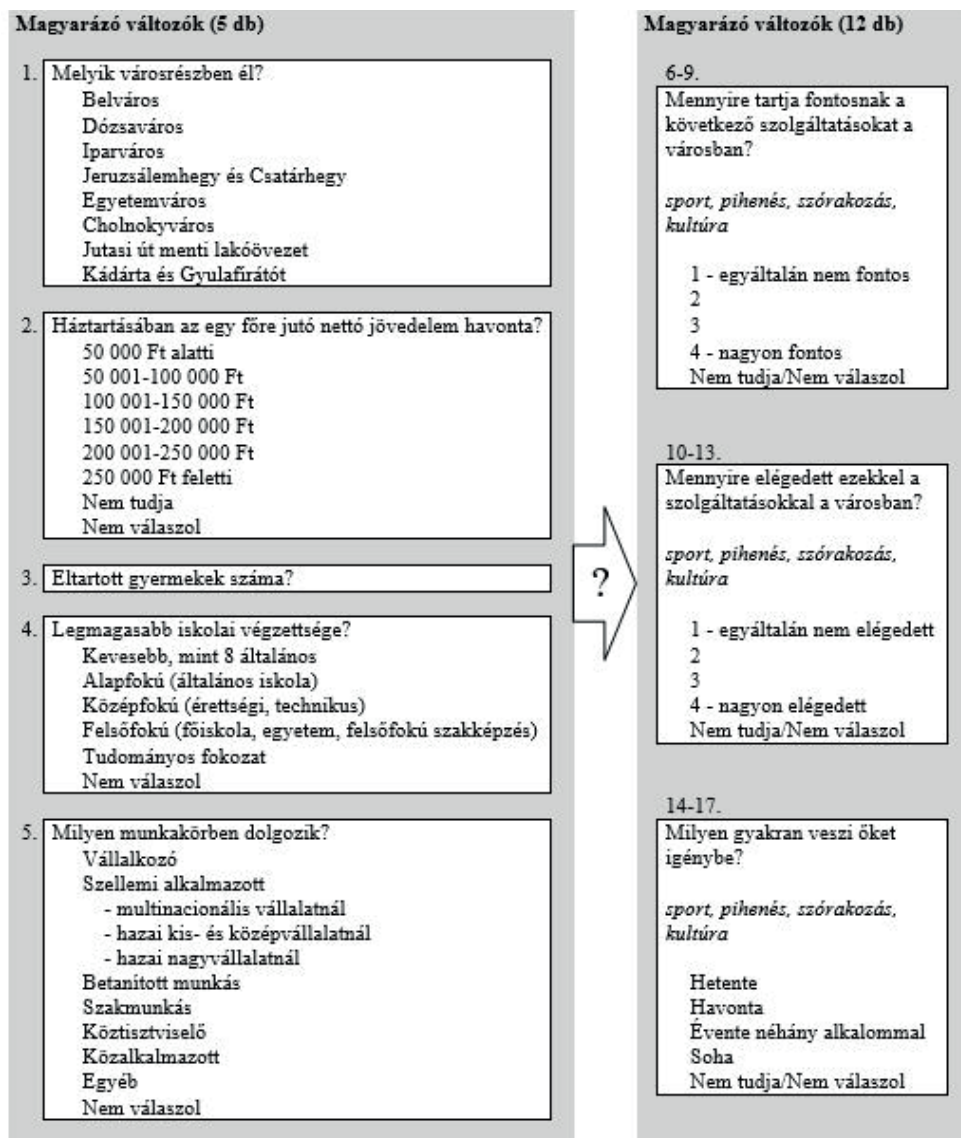
Eredmények

A magyarázandó, elsősorban a kultúrával kapcsolatos indikátorokra adott válaszok összefoglalása után ismertetjük a kapcsolatvizsgálatok eredményeit.

Leíró statisztikák

A magyarázni kívánt indikátorok közül kettőt (a szabadidős szolgáltatások és kínálat fontosságát és a velük való elégedettséget) egy 1-től 4-ig tartó skálán kellett értékelnie a megkérdezetteknek. A harmadik magyarázandó kategória a szabadidős szolgáltatások igénybe vételi gyakoriságára vonatkozott, ahol a válaszlehetőségeket szintén kódolhatjuk 1-től 4-ig, attól függően, hogy soha, évente néhány alkalommal, havonta vagy hetente élnek e szolgáltatásokkal.

2. ábra Kutatási modell

Forrás: saját kutatás

A továbbiakban kérdésenként ismertetjük a válaszolók számát (n), az általuk leggyakrabban adott pontszámokat (módusz), a válaszok átlagpontszámát és relatív szórását (2. táblázat).

A vizsgált kérdésekre majdnem mindenki válaszolt, így a minta elemszáma minden esetben közelíti az 1200 főt. A tipikus válaszok a szabadidős szolgáltatások és kínálat mind a négy terü-

2. táblázat: A magyarázandó változók leíró statisztikái

		n (fő)	módusz (pont)	átlag (pont)	relatív szórás (%)
sport	fontosság	1198	4	3,55	12
	elégedettség	1179	3	3,28	15
	igénybevétel gyakorisága	1193	2	2,37	42
pihenés	fontosság	1198	4	3,59	11
	elégedettség	1193	3	3,21	15
	igénybevétel gyakorisága	1195	3	2,77	29
szórakozás	fontosság	1196	4	3,56	12
	elégedettség	1178	3	3,16	17
	igénybevétel gyakorisága	1195	2	2,49	35
kultúra	fontosság	1198	4	3,59	11
	elégedettség	1188	3	3,29	15
	igénybevétel gyakorisága	1197	2	2,44	32

Forrás: saját kutatás.

letén azt mutatják, hogy a lehető legfontosabbra értékelték (4) a válaszadók e szolgáltatásokat, viszont egy ponttal kevesebbre a velük való elégedettséget (3), melynél nem nagyobb az igénybevételi gyakoriság sem. A pihenés esetében a legtöbben a havi rendszerességet jelölték meg, míg a többenél (sport, szórakozás, kultúra) az évente történő néhány alkalmat.

Az átlagos válaszokat tekintve: a lista végén a tényleges sportolási tevékenység szerepel, míg az élén a pihenés fontossága, holtversenyben a kultúra fontosságával. A válaszok ingadozása ugyanezen kérdések esetén volt a legnagyobb, illetve a legkisebb. Az, hogy az egyes emberek milyen gyakran sportolnak, átlagosan 42%-kal tértek el az átlagtól. A legkisebb relatív szórás pedig szintén holtversenyben, a pihenés és a kultúra fontossága esetében keletkezett (11%). Ez azt jelenti, hogy a pihenés és a kultúra fontosságára adott válaszok átlagosan csak 11%-kal tértek el az átlagos pontszámától (a 3,59-től).

Kapcsolatvizsgálatok

A kapcsolatvizsgálatokat először a nominális szinten értelmezett változók között mutatjuk be a Cramer mutatók segítségével, majd a sorrendi

skálán mérhető indikátorok között rangkorrelációs vizsgálatokat is végzünk a Spearman-féle Rho mutató segítségével.

A Cramer mutatóval vizsgálható 60 lehetséges kapcsolatból 22 (kb. 37%) nem szignifikáns eredményt hozott. E nem szignifikáns kapcsolatok többsége az eltartott gyermekek száma és a legmagasabb iskolai végzettség esetében keletkeztek. Ez azt jelenti, hogy a magyarázni kívánt változókat legkevesebbé e két változó befolyásolja.

A szignifikáns eredményeken belül, a legerősebb kapcsolat is csak gyengének nevezhető. Az 5 magyarázó változó közül leginkább a városrésztől, a lakóhely elhelyezkedésétől függenek a magyarázni kívánt változók, majd ezt követi a munkakör és a jövedelem kategória.

Az eltartott gyermekek száma leginkább azal áll összefüggésben, hogy milyen gyakran szórakoznak, sportolnak vagy látogatnak kulturális rendezvényeket a veszprémiek, illetőleg mennyire elégedettek a sportolási és pihenési lehetőségekkel.

A legmagasabb iskolai végzettség leginkább azzal áll kapcsolatban, hogy valaki mennyire tartja fontosnak a sportprogramokat, illetve mennyire elégedett a kulturális kínálattal.

Kifejezetten a kultúrával kapcsolatos kérdésekre fókuszálva, az, hogy mennyire tartják fontosnak ezt a veszprémiek, szignifikáns kapcsolatban áll a válaszoló lakhelyével (városrészszel), munkakörével és a háztartás egy főre jutó havi jövedelmével. Az, hogy mennyire elégedettek a kulturális programokkal, szignifikáns kapcsolatban van ugyanezzel a három változóval, továbbá a végzettséggel is. Végül, a kulturális eseményeken való részvétel gyakorisága az eltartott gyermekek számán kívül a többi négy változóval szignifikáns kapcsolatot mutat.

A továbbiakban a sorrendi skálán mérhető kérdések közti rangkorrelációs kapcsolatokat mérő Spearman-féle rangkorrelációs együtthatók (Rho) alapján tehető megállapítások kerülnek bemutatásra.

A vizsgálható 36 kapcsolatból mindössze 8 (kb. 22%) szignifikáns. Mindegyikük gyenge kapcsolatot mutat. Azonban ezek a Rho értékek már alkalmasak a kapcsolat pozitív vagy negatív irányának megállapítására is.

Minden szignifikáns rangkorrelációs együttható pozitív, amely a következőket jelenti:

Minél nagyobb a háztartás egy főre jutó havi nettó jövedelme, annál inkább fontosnak tartják a veszprémiek a szórakozási lehetőségeket (pl. mozi, szórakozóhelyek)

Minél nagyobb a háztartás egy főre jutó havi nettó jövedelme, annál inkább elégedettek a sportlétesítményekkel, sportrendezvényekkel és a kulturális intézményekkel (pl. koncertterem, színház, múzeum, könyvtár).

Minél több eltartott gyermeke van valakinek, annál inkább gyakrabban veszi igénybe a sportszolgáltatásokat, a szórakozási lehetőségeket

Minél magasabb végzettséggel rendelkezik valaki, annál inkább pihenéssel tölti szabadidejét, gyakrabban szórakozik, gyakrabban vesz részt kulturális programokon.

E 8 szignifikáns kapcsolatból 2 kötődik a kultúrához: annál inkább elégedettek a kínálattal az emberek, minél gazdagabbak (magasabb a jövedelmük), illetve annál gyakrabban látogatnak

kulturális eseményeket, minél inkább magasabb végzettségűek.

Összegzés, következtetések

A kutatás célja annak feltárása volt, hogy a veszprémi lakosság körében milyen a kultúra iránti igény és a kínálattal való elégedettség a sporthoz, pihenéshez, valamint szórakozáshoz képest, illetve ezeket mennyire befolyásolják olyan tényezők, mint a lakóhely elhelyezkedése a városon belül, a háztartások havi nettó jövedelme, az eltartott gyermekek száma, a legmagasabb iskolai végzettség, illetve a munkakör.

A kutatási eredmények alapján elmondható, hogy települési szinten kiemelt szerep hárul a helyi lakosság minél szélesebb körben való bevonására, valamint az EKF projekt céljainak és eszközeinek megfelelő kommunikációjára (új kommunikációs eszközök bevonása, a lakossági vélemények reprezentatív feltárása). Veszprém esetén ez azt jelenti, hogy prioritásként kell kezelni az alacsonyabb végzettséggel és/vagy alacsonyabb jövedelemmel rendelkező lakosság, a többgyermekes családok és idősek megszólítását, mozgósítását, bevonását a szabadidős és kulturális programokba.

Az EKF projekt sikerén túl lényeges kérdés az érintett lakossági szegmens életminőségének javítása, ezzel összefüggésben pedig a szabadidős tevékenységek választékának, minőségének, valamint a kulturális kínálatnak a fejlesztése. Veszprém esettanulmánya rávilágít arra a lehetőségre, melyet a kulturális örökség fenntartható és kreatív haszná-

lata hordoz magában. Összességében a kulturális kínálatot preferáló gazdaság- és településfejlesztés hozzájárul a vidéki kis- és középvárosok népességmegtartó intézkedéseikhez, a munkahelyek megőrzéséhez, és a fiatal, kreatív, innovatív népesség megnyeréséhez.

Jelen kutatás bővíthető azzal a kérdéskörrel, hogy a kultúra, sport, pihenés, szórakozás milyen kapcsolatban vannak egymással, illetve a veszprémi lakosságot tekintve mekkora az egyes motivációjú csoportok átfedése a szabadidős tevékenységek fogyasztásában.

LŐRINCZ KATALIN¹ – BANÁSZ ZSUZSANNA²

Irodalomjegyzék

BANÁSZ Zsuzsanna, BIERMANN Margit: A Balaton térség kulturális különbözőségei. In: REISINGER Adrienn, KECSKÉS Petra, BUICS László, BERKES Judit, BALASSA Bernadett (szerk.): "Kulturális gazdaság" Kautz Gyula Emlékkonferencia elektronikus formában megjelenő kötete. Széchenyi István Egyetem, Győr (2019) 1-9.

GAÁL Zoltán: Filozófiából módszertan – KRAFT. In: BODOR Mónika, KERÉKES Sándor, ZILAHY Gyula (szerk.): „Jót s Jól!” 26 tanulmány a fenntarthatóságról. Felsőbbfokú Tanulmányok Intézete, Kőszeg, (2017) 220-225.

JÓZSA Tamás, BARANYAI Zsolt, CSITE András, MÉSZÁROS Zoltán, MIKE Friderika, JOKESZ Antal: Beyond – Veszprém 2023, European Capital of Culture Candidate City, Bid Book. Veszprém City Municipality, Veszprém (2017)

KOCZISZKY György: Területfejlesztés módszertana. Miskolci Egyetem, Gazdaságtudományi Kar, Miskolc. (2008)

KSH [Központi Statisztikai Hivatal] : Kulturális ellátottság (2003-2017). (2018)

KSH [Központi Statisztikai Hivatal]: Éves településszociológiai adatok 2017-es településszerkezetben, Magyarország települései (2000-2017). (2019)

LENGYEL Imre, RECHNITZER János: Regionális gazdaságtan. Dialóg Campus, Budapest - Pécs. (2004)

LŐRÁND Balázs: Konvergencia és fejlesztéspolitika az Európai Unióban és Magyarországon. A területi differenciáltságot befolyásoló hazai fejlesztéspolitika értékelése az I. Nemzeti Fejlesztési Terv pályázati forrásainak allokációja alapján. Doktori értekezés. Pécsi Tudományegyetem, Pécs. (2009)

LŐRINCZ Katalin: A fenntarthatóság társadalmi vetületei az Európai Kulturális Főváros projektben = Comitatus (2017) különszám, 64-72.

MISZLIVETZ Ferenc, JENSEN Jody: Creative Cities and Sustainability. = Savaria University Press, Szombathely, (2015)

PISKÓTI István.: Régió- és településmarketing. Akadémia Kiadó, Budapest (2012)

RAFFAY Ágnes, LŐRINCZ Katalin: EKF Mindenkinek! Egy Európai Kulturális Főváros pályázat előkészítésének kulisszatitkai. In: Csapó J., Gerdesics V., Törőcsik M. (szerk.): I. Nemzetközi Turizmusmarketing Konferencia Tanulmánykötet. Pécsi Tudományegyetem, Közgazdaságtudományi Kar, Pécs, (2018) 136-143.

RÁTZ Tamara – MICHALKÓ Gábor: Kultúra és regionális fejlődés: A turizmus és az egyetemek szerepe a vidéki városokban. In: ENYEDI György – KERESZTÉLY Krisztina (szerk.): A magyar városok kulturális gazdasága. MTA Társadalomkutató Központ, Budapest (2005) ISBN 963 508 470 6

SZABÓ Mariann: A fenntartható fejlődés elősegítése az élhető vidékért. In: BODOR Mónika, KERÉKES Sándor, ZILAHY Gyula (szerk.): „Jót s Jól!” 26 tanulmány a fenntarthatóságról. Felsőbbfokú Tanulmányok Intézete, Kőszeg, (2017) 146-151.

Abstract

The aim of the study is to find out how the population of Veszprém (Hungary) considers the cultural supply to be important, in comparison to sports, leisure and entertainment, and how satisfied with them and how often they use these leisure services are. The study examines all of these services as a function of the following

potential explanatory variables: households' location within the city, the net income of households, the number of children, the highest level of education and the job.

After presenting some secondary statistics of the cultural events of the country (Hungary) and the Balaton region (where the city of Veszprém belongs to), the next section provides a brief overview of the KRAFT project, because the primary data on which this paper is based originates from this project. The paper examines a representative sample of 1,200 local residents of Veszprém from a questionnaire survey conducted in 2017. The method of the research means descriptive statistics and relationship analyzes.

The most interesting finding is the higher the income of the local residents, the more satisfied they are with the cultural supply. Furthermore, local residents with higher qualifications are more likely to participate in cultural events.

Keywords: culture; satisfaction; Veszprém; KRAFT; questionnaire survey of local population

A szerzők és elérhetőségük

(1) intézetigazgató egyetemi docens, Pannon Egyetem, Gazdaságtudományi Kar, Gazdálkodási Intézet; e-mail: lorincz.katalin@gtk.uni-pannon.hu

(2) egyetemi adjunktus, Pannon Egyetem, Gazdaságtudományi Kar, Kvantitatív Módszerek Intézeti Tanszék; e-mail: banasz.zsuzsanna@gtk.uni-pannon.hu

Köszönetnyilvánítás

Jelen publikáció/kutatás az Európai Unió, Magyarország és az Európai Szociális Alap társfinanszírozása által biztosított forrásból az EFOP-3.6.2-16-2017-00017 azonosítójú "Fenntartható, intelligens és befogadó regionális és városi modellek" című projekt keretében jött létre. A tanulmány szorosan kapcsolódik a közegyi Felsőbbfokú Tanulmányok Intézetében folyó, a városok és régiók fejlesztési potenciálját vizsgáló empirikus kutatásokhoz. Az iASK kutató szerzők köszönetet mondanak a KRAFT-Központ támogatásáért.

